

Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв

КАФЕДРА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Силабус навчальної дисципліни

Назва дисципліни: Музично-теоретичний практикум (поліфонія)

Рівень вищої освіти: перший /бакалаврський/ рівень

Галузь знань: 02 Культура і мистецтво

Спеціальність: 025 Музичне мистецтво

Назва освітньо-професійної програми: Інструментально-оркестрове мистецтво

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.mfknukim.mk.ua/course/view.php?id=792>

Рік навчання: II Семестр: III, IV

Викладач: Гарбар Г. А. (практичні, підсумковий контроль)

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Музично-теоретичний практикум (поліфонія)» є вибірковою освітньою компонентою навчального плану як вибіркова складова, що дає можливість створити індивідуальну освітню траєкторію. Після вибору для студента ця дисципліна стає обов'язковою і спрямована на засвоєння основних теоретичних положень стосовно закономірностей розвитку поліфонічних форм, а також оволодіння навичками створення мелодій і поліфонічних п'єс у строгому і вільному стилях.

Мета: засвоєння основних теоретичних положень стосовно закономірностей розвитку поліфонічних форм, а також оволодіння навичками створення мелодій і поліфонічних п'єс у строгому і вільному стилях.

Завдання курсу:

- вивчення історії розвитку жанрів і форм професійної вокальної та інструментальної поліфонії, музичної теорії;
- практичне засвоєння інтонаційних, мелодико-гармонічних і ритмічних засобів, характерних для різних стилів;
- оволодіння прийомами створення поліфонічної музики;
- аналіз особливостей творчості окремих композиторів;
- розвиток уміння активно використовувати професійні навички у виконавській і педагогічній діяльності.

Предмет дисципліни зосереджує увагу на питаннях організації музичної тканини по горизонталі і вертикалі, її внутрішніх закономірностях і зв'язках, основні елементи елементарної теорії музики.

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів	Загальна кількість годин	Аудиторних годин	Самостійної роботи студента	Вид підсумкового контролю
3	90	42	48	Залік (3,4 семестр)

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми, опис теми, завдання для самостійної роботи	К-сть годин	Вид навчальної діяльності	Форми і методи навчання	Оцінка бали
<p><i>Тема 1.1. Вступ. Поліфонія в історичному розвитку.</i></p> <p>Поліфонія як поєднання і розвиток ряду самостійних мелодичних ліній. Різновиди поліфонії: підголоскова поліфонія (гетерофонія - одночасний рух голосів, що виконують різні варіанти тієї самої теми; різнометна (контрастна) поліфонія (наявність самостійних мелодичних ліній); імітаційна поліфонія - виконання кількох голосами мелодії (іноді у зміненому вигляді) з певним часовим зміщенням).</p> <p>Історичний розвиток поліфонії. Початкові форми багатоголосся (IX-XIIст.). Органум - (паралельний і частково непрямої рух голосів, що звучать одночасно й іноді зливаються в унісон) як основа двоголосся. Характерні особливості багатоголосся XIII-XIVст. (більша кількість голосів, посилення контрасту мелодично розвинених голосів, використання імітації у професійній музиці. Основні жанри цього періоду - пісня, мотет, мадригал, балада.</p>	4	практичне	Вивчення історії розвитку жанрів і форм професійної вокальної та інструментальної поліфонії, музичної теорії; оволодіння прийомами створення поліфонічної музики; аналіз особливостей творчості окремих композиторів;	100
	4	самостійна	Самостійна робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, вирішення завдань	100

<p>Творчість Фрауенлоба, Флорентіна, Г. де Машо, Перузю, Ф. Ландіни та інших композиторів. Поліфонія строгого стилю як вершина творчості поліфоністів XV-XVI ст. в хорових жанрах (мотет, меса, мадригал, французька chanson, італійська і німецька пісня). Поступове розмежування інструментальної і вокальної музики. Г.Дюфаї, Й.Окегем, Я.Обрехт, Ж. Дебре, Дж. Палестріна, О.Лассо та інших композиторів. Розквіт гомофонного складу, розвиток поліфонії в інструментальних п'єсах XVII ст. Розширення регістрового діапазону, збагачення засобів поліфонічного фактури на основі гармонічного розвитку в жанрах мотета, меси, мадригала, річеркара, канцони, прелюдії і фуґи, в циклах інструментальних п'єс, фантазіях, чаконах. Творчість К.Монтеверді, Г. Шютца, Дж.Фрескобальді, Д. Букстехуде, Г.Пьорселла, А.Скарлатті та ін. Розквіт поліфонії в I пол. XVIII ст. у творчості І.С. Баха, Г.Ф. Генделя, Ж.Ф. Рамо та ін. Розвиток у II пол. XVIII ст. - XX ст. поліфонічних і гомофонних форм, їх взаємодія і взаємопроникнення. Інтенсивний розвиток музичного мислення, принципів формоутворення.</p>				
--	--	--	--	--

<p><i>Тема 1.2. Жанри і форми вокальної поліфонії. Мотет. Меса. Мадригал.</i></p> <p>Мотет як проміжний жанр між світською і духовною музикою. Початкові форми мотета, їх наближеність до куплетної форми (пізніше-варіаційної). Відсутність у новому типі мотета (XV ст.) складного поєднання різних текстів, поступове зникнення паралельних квінт і октав, виникнення терцій і фобурдонних співвідношень голосів, використання імітаційної техніки.</p> <p>Основні принципи побудови мотета у творчості нідерландських композиторів Й.Окегема, Я. Обрехта, ЖоскенаДепре та ін.</p> <p>Використання імітаційного і гомофонного складу, пісенного тематизму, строфічність структури з контрапунктичними варіаціями на остинатний мотив.</p> <p>Мотети О.Лассо: різноманітність форм, багато частиннациклічна структура, оновлення тематизму.</p> <p>Жанр мотета у творчості італійських композиторів.</p> <p>Мотети Дж. Палестріни.</p> <p>Багатохорні “масові”, концертні; кантоподібні мотети. Двохорні мотети композиторів венеціанської школи. Розвиток колористичності, використання хроматики.</p> <p>К. Монтеверді (XVII ст.). Вплив на його творчість опери і мадригала.</p> <p>“Мотетоподібні” твори із включенням нових комбінацій інструментальних і вокальних партій, поєднання пісенності і речитативу, різних жанрових ознак. Творчість німецьких</p>	4	практичне	Вивчення історії розвитку жанрів і форм професійної вокальної та інструментальної поліфонії, музичної теорії; оволодіння прийомами створення поліфонічної музики; аналіз особливостей творчості окремих композиторів;	100
<p>Мотети О.Лассо: різноманітність форм, багато частиннациклічна структура, оновлення тематизму.</p> <p>Жанр мотета у творчості італійських композиторів.</p> <p>Мотети Дж. Палестріни.</p> <p>Багатохорні “масові”, концертні; кантоподібні мотети. Двохорні мотети композиторів венеціанської школи. Розвиток колористичності, використання хроматики.</p> <p>К. Монтеверді (XVII ст.). Вплив на його творчість опери і мадригала.</p> <p>“Мотетоподібні” твори із включенням нових комбінацій інструментальних і вокальних партій, поєднання пісенності і речитативу, різних жанрових ознак. Творчість німецьких</p>	4	самостійна	Самостійна робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, вирішення завдань	100

<p>композиторів А. Брука, Г. Шютца та ін. Розвиток нового типу мотета - хорального, - тематикою протестантського хоралу. Виразність ліричного образу, різноманітна хроматика, більш рухлива ритміка, яскраві контрасти. Хорові кантати І.С Баха як вершина розвитку жанру мотета: Використання різновидів поліфонічної фактури на основі гармонічних законів, різноманітність поліфонічних форм, широке коло художніх образів. Поліфонічна циклічна меса - 5-частинний твір (Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Agnus Dei), що бере початок від хоральної одноголосної меси.</p> <p>Творчість нідерландських композиторів. Поліфонізація меси, розробка поліфонічної техніки і складного контрапункту на основі різних видів імітації.</p> <p>Творчість композиторів римської школи (XV – XVI ст.). Зрілість вокального стилю а cappella. Суворість голосоведення; підлеглість дисонансів консонансам, прагнення до ладової централізації, тонального мислення, оформлення різновидів каденцій, використання тем chanson, мотетів, мадригалів.</p> <p>Італійський мадригал XVI ст. - чотири-, п'ятиголосий твір для хору, в якому відсутні суворі правила в поетиці і музиці. Вихід за межі строгого стилю: переважання ліричних образів, нові елементи музичної мови, опора на функціонально-гармонічну тональну систему, використання хроматики, контраст мажорних і</p>				
--	--	--	--	--

мінорних співзвуч, вільне модулювання, голосоведення, багатство ритміки, широке використання гомофонного складу поруч з поліфонічним, перебудова музичного мислення.				
<p><i>Тема 1.3. Мелодика строгого стилю. Двоголосся. Простий контрапункт.</i></p> <p>Декламаційність мелодики строгого стилю, використання в ній плавного мелодичного руху. Діатоніка, заснована на церковних ладах, як її ладова основа. Використання хроматизмів на значній відстані. Особливості мелодичного розгортання: використання лінійної орієнтації; підготовка і завершення стрибків плавним рухом у протилежному напрямі; відмова від тритонових зворотів, стрибків на септими і нони, збільшені і зменшені інтервали.</p> <p>Ритмічний малюнок: поступовий перехід від довгих тривалостей до коротких; використання синкопи як важливої ритмічної фігури; відсутність підкреслення сильних долей такту.</p> <p>Контраст двох розвинених мелодичних побудов, що звучать одночасно, як основа поліфонічного двоголосся.</p> <p>Самостійність кожної з мелодій. Комплементарна ритміка як дієвий засіб контрасту. Рівномірне розміщення цезур, мелодичних кульмінацій, використання регістрів, тембрів (хорових і сольних голосів), мажорного і мінорного ладів, та їх різновидів, ладової стійкості і перемінності. Консонанси (досконалі і недосконалі), як</p>	4	практичне	Вивчення історії розвитку жанрів і форм професійної вокальної та інструментальної поліфонії, музичної теорії; оволодіння прийомами створення поліфонічної музики; аналіз особливостей творчості окремих композиторів;	100
	4	самостійна	Самостійна робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, вирішення завдань	100

гармонічна основа поліфонічного двоголосся. Використання дисонансів як прохідних, допоміжних, із затриманням.				
<p><i>Тема 1.4. Складний контрапункт в різнотемному двоголоссі.</i></p> <p>Складний контрапункт як поєднання двох мелодій, що передбачає їх вертикальне і горизонтальне переміщення. Різновиди складного контрапункту. Вертикально - рухомий контрапункт (з'єднання мелодичних ліній, різних за висотою). Прямі (що не ведуть за собою зміни місця голосів) і протилежні (в результаті яких мелодії міняються місцями) перестановки.</p> <p>Визначення алгебраїчної суми інтервалів (позначається IV (індексом вертикалісом) показником вертикальних перестановок), що обумовлюють переміщення в кожному контрапункті (подвійні контрапункти). Різновиди вертикально-рухомого контрапункту: подвійний контрапункт октави, дуодецими, деціми. Горизонтально-рухомий контрапункт - в похідному з'єднанні мелодії, переставленої в часі. Часові зміщення мелодії вимірюються тактами, півтактами та меншими тривалостями.</p> <p>Двічі - рухомий контрапункт - одночасна перестановка мелодій за висотою і в часі. Пов'язаність усіх його різновидів із зміною часового співвідношення мелодій у різнотемній та імітаційній поліфонії. Двічі рухомий контрапункт як засіб варіаційного розвитку. Вертикально - оборотний (дзеркальний) контрапункт -</p>	4	практичне	Вивчення історії розвитку жанрів і форм професійної вокальної та інструментальної поліфонії, музичної теорії; оволодіння прийомами створення поліфонічної музики; аналіз особливостей творчості окремих композиторів;	100
	4	самостійна	Самостійна робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, вирішення завдань	100

вертикальне переміщення мелодій при повному збереженні ритму із заміною в похідному з'єднанні висхідних ходів на низхідні і протилежні.				
<p><i>Тема 1.5. Триголосося. Складний контрапункт у різноманітному триголоссі. Поліфонічне триголосося - поєднання трьох пар голосів, що будуються за законами двоголосося (ритмічний контраст, контраст мелодичних малюнків, використання консонансів і дисонансів). Діапазон художніх можливостей триголосося. Збагачення мелодичного розвитку, досягнення більш складної гармонічної єдності через багатосторонній контраст між окремими мелодіями і парами мелодій. Різновиди складного контрапункту: потрійний контрапункт октави; вертикально рухомий контрапункт (алгебраїчна сума показників верхньої і нижньої пар голосів дорівнює показнику крайньої пари); оборотний контрапункт, який використовується разом із потрійним контрапунктом октави; контрапункт із терцовим подвоєнням (дві мелодії контрастують між собою, а третя рухається паралельними терціями з першою або другою). Використання у триголоссі техніки допоміжної стрічки як засобу одержання похідних з'єднань у горизонтально - рухомому, двічі рухомому та оборотному контрапунктах.</i></p>	2	практичне	Вивчення історії розвитку жанрів і форм професійної вокальної та інструментальної поліфонії, музичної теорії; оволодіння прийомами створення поліфонічної музики; аналіз особливостей творчості окремих композиторів;	100
	6	самостійна	Самостійна робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, вирішення завдань	100
<p><i>Тема 1.6. Теорія імітації. Складний контрапункт в імітаційному дво-, триголоссі. Імітація - почергове</i></p>	2	практичне	Вивчення історії розвитку жанрів і форм професійної вокальної та інструментальної	100

<p>проведення різними голосами тієї самої мелодії. Контраст мелодій при їх тотожності як поширена форма розробкового розвитку музичної думки. Роль імітації в епоху вокальної поліфонії (досягнення і збереження музичної єдності цілого). Творчість нідерландських композиторів як вершина розвитку техніки канонічної імітації в інструментальній і вокальній музиці. Посилення ролі простої імітації, індивідуалізації поліфонічного тематизму, використання мелодій світських пісень як с. г. (сапiиБПгтиз), використання жанрових елементів, повторень ритмічних і мелодичних фігур. Пропоста (пропозиція) - голос, у якому звучить початкова мелодія. Риспоста (відповідь, заперечення) - голос, що повторює мелодію. Протискладання - частина мелодії початкового голосу, яка звучить контрапунктом до імітуючого голосу. Проста (в якій імітуючий голос повторює лише одноголосну частину мелодії) і канонічна (де імітується початкова мелодія і протискладання) імітації. Напря́м вступу імітуючого голосу (зверху, знизу), інтервал вступу, час (відстань) між початковим та імітуючим голосом в імітації. Види імітації: імітація у прямому русі (точне повторення мелодії, ритму і мелодичного малюнку); імітація в оберненні - дзеркальна; імітація у збільшенні (збільшення тривалості кожного звуку); імітація у зменшенні</p>			<p>поліфонії, музичної теорії; оволодіння прийомами створення поліфонічної музики; аналіз особливостей творчості окремих композиторів;</p>	
	3	самостійна	<p>Самостійна робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, вирішення завдань</p>	100

(зменшення тривалості кожного звуку); суміщення імітації в оберненні і у збільшенні; імітація у зворотному русі (“ракохідна” імітація) - повторення мелодії від кінця до початку); вільна імітація (зміна мелодичних інтервалів і -частково - ритму); ритмічна імітація (довільний мелодичний рух із збереженням лише ритму мелодії). Використання засобів складного контрапункту в імітаційному дво,- триголоссі у створенні безконечних канонів і канонічних секвенцій. Безкінцевий канон - повернення імітації до її початку на тій самій висоті. Канонічна секвенція - повернення імітації до її початку на іншій висоті.				
	45		Всього:100*0,25	25
Вид підсумкового контролю:	Залік	Форма контролю	Практичне завдання	75
			Загальний підсумок	100
<i>Тема 2.1. Різновиди форм вокальних творів строгого стилю.</i> Становлення принципів формоутворення у вокальній музиці XV - XVIст. (с.f. - cantusfirmus, види імітації з застосуванням складного контрапункту, розвиток мелодики з поступовим виділенням поліфонічної теми). Використання і вдосконалення декламаційних мелодичних зворотів, зворотів народних пісень у месгах, мотетах. Залежність музичних засобів від форми і змісту текстів вокальних творів (меси Й.Окегема, Я. Обрехта, ЖоскенаДепре, Дж. Палестріни та ін.). Розвиток у XV - XVI ст. світських жанрів на основі народних пісень (французької <i>chanson</i>)	4	практичне	Вивчення історії розвитку жанрів і форм професійної вокальної та інструментальної поліфонії, музичної теорії; оволодіння прийомами створення поліфонічної музики; аналіз особливостей творчості окремих композиторів;	100
	2	самостійна	Самостійна робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, вирішення завдань	100

<p>німецької Lied). Історичні, жартівливі, ліричні, танцювальні мелодії. Французька chanson-багатоголосна пісня, побудована на поєднанні трьох розвинених мелодій. Розквіт жанру у творчості нідерландських композиторів Й.Окегема, Я.Обрехта, Г.Дюфаї, ЖоскенаДепре. Різноманітність тематики, форм, поліфонічної техніки. Популярність обробок німецької багатоголосної пісні Lied, її виконання придворними хорами, ансамблями бюргерських маєтках. Розквіт поліфонічної пісні в I пол. XVI ст. Творчість Г.Ізака, Л.Зенфеля, А.Брука, Г.Фінка та ін. Використання пісень як с.Т (сапійшПгтиБ) із збереженням їх ладових особливостей. Твори О.Лассо, І.Еккарда, М.Преторіуса</p> <p>Характеристичність багатоголосної пісні. Формування видів поліфонічної обробки: стретної імітації з участю канонів, голосів остинато, мелодії з контрапунктом, змішаного.</p>				
<p><i>Тема 2.2. Загальна характеристика поліфонії вільного стилю. Розвиток поліфонічного тематизм в інструментальних фугах вокальних поліфонічних творах Баха і Генделя.</i></p> <p>Поліфонія вільного стилю в інструментальній та інструментально-вокальній музиці XVII і XVIII - XX ст. Світська тематика, збагачена образним змістом у професійній музичній творчості. Опора на новий рівень розвитку централізованої</p>	4	практичне	Вивчення історії розвитку жанрів і форм професійної вокальної та інструментальної поліфонії, музичної теорії; оволодіння прийомами створення поліфонічної музики; аналіз особливостей творчості окремих композиторів;	100
	2	самостійна	Самостійна робота з навчально-методичною літературою:	100

<p>ладотональної системи, кристалізація терцовоївертикалі, збагачення ритмічних засобів, яскраваобразна індивідуальність.</p> <p>Поліфонічний тематизм мелодії (тема - рельєф і фон-інтермедії), наявність контрасту в самій темі (однорідні і контрастні теми), прихованої поліфонії в одноголоссі, прихованої поліфонії метрично-опорних звуків, ладофункціональної гармонізації мелодії (супідрядність тональностей, виникнення альтерації, акордових і неакордових звуків).</p> <p>Поліфонічний тематизм Баха і Генделя. Досягнення видатних поліфоністів XV - XVII ст. у вокальних та інструментальних жанрах у сфері, поліфонічних і гомофонних форм, образного змісту завдяки індивідуалізації “теми-ядра” і ролі окремих елементів.</p> <p>Використання в темах вокальних творів пісенної і речитативної мелодії, використання в тематизмі широких інтервалів, модуляційності. Ритмічна і жанрова різноманітність вокальних творів (танець, марш, скерцо, аріозо, лірична тема). Обумовленість структури, інтонаційного і ритмічного змісту теми образним змістом і структурою тексту.</p> <p>Особливості тематизму частин сюїт, концертів, сонат. Взаємодія в них поліфонічних і гомофонних принципів формоутворення.</p>			<p>конспектування, тезування, анотування, вирішення завдань</p>	
<p><i>Тема 2.3. Тематизм поліфонічних творів після Баха і Генделя.</i></p>	<p>2</p>	<p>практичне</p>	<p>Вивчення історії розвитку жанрів і форм професійної</p>	<p>100</p>

<p>Близькість тем поліфонічних творів віденських класиків Гайдна і Моцарта темам Баха і Генделя. Тематизм Бетховена. Прагнення до подальшої тематичної індивідуалізації, виражене в загальних формах руху, інтенсивному використанні видів імітації (збільшенні, зменшенні, дзеркальному оберненні, ракохідному русі). Симфонізація фуги, як засіб досягнення значного контрасту між темами та їх розвитком. Особливості образного строю поліфонічних творів композитора. Тематизм творчості романтиків - Ф.Шуберта, Р.Шумана, Ф.Шопена, Г.Берліоза, Ф.Ліста. Поглиблення індивідуалізації теми, розширення інтонаційного кола романтичних образів. Широке використання побутових жанрів, синтез жанрових ознак, збереження ладової визначеності поруч із значною хроматизацією. Розвиток форми фуги на народно-пісенній основі у творчості російських композиторів - М.Глінки, П.Чайковського, С.Танєєва, С.Рахманінова та ін. Збереження ладотональної визначеності і централізованості в темах фуг. Насиченість тем поліфонічних творів композиторів II половині ХХ ст. хроматикою, ладово-деструктивними засобами, широке використання використана в них національного колориту поряд із традиційними прийомами поліфонічного тематизму. Відродження циклів прелюдій</p>			<p>вокальної та інструментальної поліфонії, музичної теорії; оволодіння прийомами створення поліфонічної музики; аналіз особливостей творчості окремих композиторів;</p>	
	4	самостійна	<p>Самостійна робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, вирішення завдань</p>	100

і фуг за зразком ХТК Баха у творчості П.Хіндеміта, Д.Шостаковича, Р.Щедрина, Г.Мушеля, К.Сорокіна, Г.Чеботаряна, О.Пірумова та ін.				
<p><i>Тема 2.4. Фуга. Загальна характеристика.</i> <i>Класифікація фуг.</i> Фуга - музичний твір імітаційно-поліфонічного складу, що базується на багаторазовому проведенні теми у всіх голосах. Фуга як вершинне досягнення в розвитку музичної думки, музичного образу в поліфонії. Використання різних принципів формоутворення у фугах.</p>	2	практичне	Вивчення історії розвитку жанрів і форм професійної вокальної та інструментальної поліфонії, музичної теорії; оволодіння прийомами створення поліфонічної музики; аналіз особливостей творчості окремих композиторів;	100
<p>Витоки фуги (канцона, річеркар, фантазія, капріччіо). Пов'язаність її становлення і кристалізації із становленням поліфонічної теми: (від простого контрапункту до різновидів складного, від безконечного канону до числених форм імітації, від модального мислення до централізації тональності, від діатоніки до хроматики). Образна різноплановість фуги Баха.Наявність у них жанрових характеристик пісні, пасторалі, скерцо, елегії. Перетворення інтермедії, модуляційних зв'язків; на розробковий розділ, перенесення розширення тонального плану; тематичні перетворення. Використання канонічної техніки у вигляді стрет (голос вступає з початком теми і звучить до її закінчення). Класифікація форм фуги (за В.Протопоповим): фуга як жанр твору, самотійна частина малих і великих інструментальних</p>	4	самотійна	Самостійна робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, вирішення завдань	100

<p>циклів, вокальних творів (кантата, меса та ін.);фуга як фактура в інструментальних творах, що належать до інших жанрів і мають дво - або тричастинну форму, з репризою чи без репризи; фуга, що перебуває в композиційній єдності з іншими жанрами - прелюдією, хоралом та ін.</p>				
<p><i>Тема 2.5. Структура тричастинної однотемної фуги.</i> Різновиди фуг: двочастинні, тричастинні, рондоподібні, з рисами сонатності, змішані. Їх загальні ознаки: повторення, варіювання, розгортання, контраст, рондоподібність, репризність. Тема у фугі як концентроване вираження образу. Індивідуальне співвідношення у різних видах фуг їх ознак. Місце в музичній літературі однотемної фуги у формі тричастинної з розробковою середньою частиною і зміненою репризою. Експозиційна частина фуги - проведення теми в усіх голосах у тоніко-домінантових тональностях. Тема фуги (вождь) - основна музична думка твору, що відзначається завершеністю, виразністю, образною рельєфністю, індивідуальністю. Поділ тем на однорідні (без контрастуючих частин) і неоднорідні (з контрастом між ядром і мелодичним узагальненням); однотональні і модулюючі. Відповідь (супутник) - проведення теми в доміантовій тональності з використанням реальної або тональної відповіді (в основі її</p>	2	практичне	Вивчення історії розвитку жанрів і форм професійної вокальної та інструментальної поліфонії, музичної теорії; оволодіння прийомами створення поліфонічної музики; аналіз особливостей творчості окремих композиторів;	100
	4	самостійна	Самостійна робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, вирішення завдань	100

<p>- тональна імітація).</p> <p>Протискладання - контрастний контрапункт до відповіді, продовження теми. Витримане протискладання, що супроводжує виникнення теми у фузі.</p> <p>Інтермедія - розділ фуги, розташований між проведенням тем (між відносно завершеними) рельєфними музичними розділами). її роль як важливого формоутворюючого чинника, що реалізує принцип розробковості з широким використанням секвенцій, варіаційного розвитку, розширенням тональної сфери.</p> <p>Середня частина - розвиваючий розділ із широким використанням різноманітних засобів розвитку: інтермедії, допоміжних проведеннь теми і контрекспозиції, стретних проведеннь теми, споріднених і віддалених тональностей, похідних поєднань теми з утриманим протискладанням, ритмічних перетворень, інтонаційних варіантів, а також розробки тематичного матеріалу різної інтенсивності, що веде до трансформації основного образу.</p> <p>Репризна частина - динамічна частина фуги, що містить репризу і закінчення (коду), тяжіє до звуження масштабу, концентрації розвитку шляхом стретнихпроведень теми, звуження обсягу інтермедій, зменшення кількості вступів до тем.</p> <p>Наявність у ній основної тональності з відхиленням у субдомінантову сферу.</p> <p>Репризна частина як</p>			
--	--	--	--

завершення, резюме. Поєднання в ній характерних елементів першої частини з продовженням розробкового розвитку середньої.				
<i>Тема 2.6. Складні фуги.</i> Складні фуги (подвійні, потрійні, фуги на більшу кількість тем) як відображення тенденції до підсилення контрасту. Функціонування в хорових фугах поліфонічних засобів формоутворення поряд із гармонічними. Використання форми фуги як самостійного циклу (меса, кантата, ораторія), як центрального розділу поряд із гомофонними оркестровими чи хоровими розділами. Характерність для таких фуг різноманітної структури, гнучкої форми, що визначається змістом тексту, у доступністю його викладу. Зниження ролі інтермедії (іноді навіть її відсутність) як наслідок взаємодії куплетної форми і форми фуги. Використання подвійних фуг в ораторіях та інших циклічних творах (особливо в заключних розділах, для яких характерна незавершеність, продовження в іншій частині, неврівноваженість частин). Розвиток у кантатах І.С.Баха поліфонічних форм на основі використання як c.f. (cantusfirmus) хоральних мелодій. Форма цих хорових номерів як різновид форми хоралу із складними оркестровими розділами. Відповідність структури хоральних фуг структурі хоралу. Інтенсивні зміни в темах експозицій (фразах хоральних мелодій) у хорових партіях. Багатотемні фуги на тему хорал - поєднання кількох	2	практичне	Вивчення історії розвитку жанрів і форм професійної вокальної та інструментальної поліфонії, музичної теорії; оволодіння прийомами створення поліфонічної музики; аналіз особливостей творчості окремих композиторів;	100
	3	самостійна	Самостійна робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, вирішення завдань	100

<p>експозицій на окремі музичні теми з хоралу. їх використання як окремих частин циклів, а також як внутрішніх розділів складних форм.</p> <p>Поєднання принципів формоутворення (фуга-соната) в подвійних і потрійних фугах (спільна реприза, різноманітність тонального плану в проведенні тем).</p> <p>Напрями взаємопроникнення і взаємодії принципів фуги і сонати у творчості Баха, Генделя, віденських класиків, романтиків, композиторів ХХст. (використання сонатних співвідношень у різних видах форми фуги; проникнення в розробкові розділи сонатного allegropolifonichno викладених тем).</p> <p>Близькість тем інструментальних концертів Баха і Генделя до тем фуг, прелюдій, сюїт, сонат, їх наближеність за структурою до періодів із характерним безперервним розвитком, насиченим голосоведенням.</p> <p>Використання поліфонічних прийомів розвитку в гомофонних формах (розташування розробкових епізодів і навіть нових тем (інтермедій) із насиченим секвенційним розвитком між проведенням основних тем.</p> <p>Взаємодія форм і принципів формоутворення в месгах І.С.Баха. Поєднання в них форм фуги з рисами сонатності і формою концерту для хору з оркестром. Широке використання канону як самостійної форми, канонічних імітацій, секвенцій, інтермедій (побічної партії сонатного</p>				
---	--	--	--	--

<p>allegro). Подвійні фуги віденських класиків, романтиків (II пол. XVIII - поч. XIX ст.). Наростання в них контрасту тем у спільних та індивідуальних експозиціях, значне розширення тонального плану, широке використання стрет. Творчість композиторів XX ст. Досягнення гнучкості форм шляхом введення у складні фуги темпового контрасту поряд із розширенням тональних планів, посиленням хроматизації, наростанням розробковості. Поєднання подвійних і потрійних фуг із принципом сонатності.</p>				
<p><i>Тема 2.7. Синтез принципів формотворення в інструментальному концерті.</i> Скрита поліфонія в темах концертів. Лінійне мислення в гомофонній фактурі. Імітаційний розвиток тематизму, складного контрапункту, характерні ознаки цього жанру. Використання по черзі solo і tutti з поліфонічними варіаціями, об'єднання гомофонних і поліфонічних типів фактур і принципів розвитку. Поняття "концертна" fuga - трансформація fugи (фінал Концерта g-moll Баха). Взаємодія форм і принципів формотворення в мессах. Канонічна імітація, форма канона в інструментальній творчості Баха. Канон як самостійна варіація.</p>	6	практичне	Вивчення історії розвитку жанрів і форм професійної вокальної та інструментальної поліфонії, музичної теорії; оволодіння прийомами створення поліфонічної музики; аналіз особливостей творчості окремих композиторів;	100
	4	самостійна	Самостійна робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, вирішення завдань	100
	45		Всього: 100*0,25	25
Вид підсумкового контролю:	Залік	Форма контролю	Практичне завдання	75
			Загальний підсумок	100

Технічне і програмне забезпечення

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет, для комунікації та опитувань; виконання домашніх завдань; виконання завдань самостійної роботи; проходження тестування (поточний, рубіжний, підсумковий контроль).

Програмне забезпечення Microsoft Word, Microsoft Power Point, Sibelius, Sound Forge PRO для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Абдуллина Г. В. Полифония. Свободный стиль : учебное пособие / Г. В. Абдуллина. – СПб : Композитор, 2010. – 100 с.
2. Беліченко Н. М. Завдання з поліфонії: Строгий стиль. Вільний стиль (фуга) : практичний посібник / Н. М. Беліченко. – Харків : ТОВ «С. А. М.», 2015. – 80 с.
3. Демчишин М. С. Підручник з поліфонії / М. С. Демчишин. – Київ : ІСДО, 1996. – 20 с.
4. Дубравская Т. Н. Полифония : учебник для вузов / Т. Н. Дубравская. – Москва, 2008. – 360 с.
5. Евдокимова Ю. Учебник полифонии. Выпуск 1 / Ю. Евдокимова. – Москва : Музыка, 2000. – 159 с.
6. Иванова Н. А. Краткий курс полифонии : учебное пособие / Н. А. Иванова. – Саратов, 2015. – 56 с.
7. Кияновська Л. О. Українська музична культура : навч. посібник / Л. О. Кияновська. – Київ : ДМЦНЗКМ, 2002. – 160 с.
8. Корній Л. . Історія української музики. Частина 1. Від найдавніших часів до середини XVIII ст. / Л. Корній. – Київ, 1996. – 314 с.
9. Крусъ О. П. Історія української музики XX століття : навч.-метод. посібник / О. П. Крусъ. – Луцьк : Надстир'я, 1997. – 82 с.
10. Кюрегян Т. С. Григорианский хорал / Т. С. Кюрегян, Ю. В. Москва, Ю. Н. Холопов. – Москва : Московская консерватория, 2008. – 260 с.
11. Милка А. Полифония / А. Милка. – СПб : Композитор, 2016. – 248 с.
12. Мірошніченко С. В. Поліфонологія як музикознавча дисципліна та національна природа української професійної музики / С. В. Мірошніченко. – Одеса : Астропринт, 2012. – 296 с.
13. Назайкинский Е. В. Стиль и жанр в музыке : учеб. пособие / Е. В. Назайкинский. – Москва : ВЛАДОС, 2003. – 248 с.
14. Пясковський І. Б. Поліфонія в українській музиці : навч. посібник / І. Б. Пясковський. – Київ : НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2012. – 272 с.

- 15.Ройтерштейн М. И. Полифония : учебное пособие / М. И. Ройтерштейн. – Москва : Академия, 2002. – 192 с.
- 16.Ройтерштейн М. И. Практическая полифония : учебное пособие / М. И. Ройтерштейн. – Москва : Просвещение, 1988. – 158 с.
- 17.Симакова Н.А. Контрапункт строгого стиля и fuga. Кн 2. / Н. А. Симакова. – Москва : Композитор, 2007. – 800 с.
- 18.Скопцова О. М. Народне багатоголосся як стильова ознака фольклорного виконавства / О. М. Скопцова // Вісник КНУКіМ : зб. наук. праць / КНУКіМ. – К. : КНУКіМ, 2005. – Вип. 12. – С. 133-139.
- 19.Скребков С. С. Полифонический анализ : учебное пособие / С. С. Скребков. – Москва : Музыка, 2009. – 214 с.
- 20.Степанов А. Полифония : учебное пособие / А. Степанов, А Чугаев. – СПб : Композитор, 2006. – 128 с.
- 21.Ухова И. В., Полифония : учебное пособие / И. В. Ухова, Н. Н. Ходинская. – Мн : БГУКИ, 2018. – 183 с.
- 22.Холопов Ю. Н. Гармония. Практический курс. Гармония XX века : учебник / Ю. Н. Холопов. – Москва : Композитор, 2005. – 624 с.
23. Хрущева М. Г. Полифонический практикум: простая fuga : метод. пособие / М. Г. Хрущева. – Астрахань, 2011. – 156 с.
- 24.Южак К. Практическое пособие к написанию и анализу fugи / К. Южак. – Санкт-Петербург, 2006. – 32 с.

Допоміжна

1. Анализ вокальных призведений : учеб. пособие / ред. О. П. Коловский. – Ленинград : Музыка 1988. – 352 с.
2. Герасимова-Персидська Н. О. Хоровий концерт на Україні в XVII-XVIII ст. / Н. О. Герасимова-Персидська. – Київ : Музична Україна, 1978. – 182 с.
3. Григорьев С. Учебник полифонии / С. Григорьев, Т. Мюллер. – Москва : Музыка, 1985. – 304 с.
4. Протопопов В. В. История полифонии. Западноевропейская музыка XIX - начала XX века : монография / В. В. Протопопов. – Москва : Музыка, 1986. – 325 с.
5. Пустыльник И. Практическое руководство к написанию канона / И. Пустыльник. – Ленинград : Музыка, 1975. – 80 с.
6. Ручьевская Е. А. Классическая музыкальная форма : учебник по анализу / Е. А.Ручьевская. – СПб : Композитор, 1998. – 268 с.
7. Симакова Н. Вокальные жанры эпохи Возрождения : учебное пособие / Н. Симакова. – Москва : Музыка, 1985. – 360 с.
8. Скребков С. Теория имитационной полифонии / С. Скребков. – Киев : Музична Україна, 1983. – 144с.
9. Фраёнов В. Учебник полифонии / В. Фраёнов. – Москва : Музыка, 1987. – 207 с.

10. Цицалюк, Г. Н. Полифония в примерах : Хрестоматия / Г. Н. Цицалюк. – Киев : Муз. Украина, 1989. – 176 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Абдуллина Г. В. Полифония. Свободный стиль [Электронный ресурс] : учебное пособие / Г. В. Абдуллина // Twirpx. – Режим доступа : <https://www.twirpx.com/file/1903471/>. – Название с экрана.
2. Мюллер Т. Полифония [Электронный ресурс] : учебник / Т. Мюллер. – Режим доступа : <https://www.piano.ru/scores/books/muller-polif.pdf>. – Название с экрана.
3. Ровенко А. Практические основы стреттно-имитационной полифонии [Электронный ресурс] / А. Ровенко. – Режим доступа : <https://www.piano.ru/scores/books/rovenko-osn.pdf>. – Название с экрана.
4. Ройтерштейн М. И. Полифония [Электронный ресурс] : учебное пособие / М. И. Ройтерштейн. – Режим доступа : http://kz-ru.academia-moscow.ru/ftp_share/books/fragments/fragment_21031.pdf. – Название с экрана.
5. Скребков С. С. Полифонический анализ [Электронный ресурс] : учебное пособие / С. С. Скребков // Twirpx. – Режим доступа : <https://www.twirpx.com/file/2154492/>. – Название с экрана.

Політика вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Музично-теоретичний практикум (поліфонія)» передбачає роботу в колективі.

Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в дистанційному (он-лайн) режимі за погодженням із керівником курсу, з презентуванням виконаних завдань під час консультації викладача.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Ліквідація заборгованості відбувається протягом 1 тижня після встановленого терміну. Завдання, які не виконані у встановлений термін, оцінюються викладачем в межах 50% звичайної оцінки.

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 30%.

У разі виявлення факту плагіату студент отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання.

Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Система оцінювання та вимоги

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	ВИД КОНТРОЛЮ	БАЛИ
	присутність на заняттях (при пропусках занять з поважних причин допускається відпрацювання пройденого матеріалу)	за присутність на заняттях максимальна оцінка складає не більше 30% від 25 балів (7,5 балів)
	активність студента під час аудиторних занять (виконання практичних задач з певної теми, ведення конспекту, участь у експрес-опитуванні, тестування, участь у навчальній дискусії, обговоренні ситуаційного завдання).	за активність студента під час аудиторних занять максимальна оцінка складає не більше 30% від 25 балів (7,5 балів)
РУБІЖНИЙ КОНТРОЛЬ	Контрольна робота 1	максимальна оцінка складає не більше 20% від 25 балів (5 балів)
	Контрольна робота 2	максимальна оцінка складає не більше 20% від 25 балів (5 балів)
	Всього:	25 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Залік, залік	75 балів
	Загальна оцінка:	100 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
84–89	B	добре	
74–83	C	задовільно	
66–73	D		
61–65	E		
21–60	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно з можливістю повторного складання
0–20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розробник силябусу
навчальної дисципліни

Гарбар Г.А.

Завідувач кафедри

Піхтар О.А.

Силябус затверджено
на засіданні кафедри
музичного мистецтва
від 25 травня 2020 року,
протокол №.13